جێگری سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان- عێراق

وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو
ژمارە : 10206 لە 2014/12/16
پاڵپشت بە ماددەکانی (حەوتەم) و (سێزدەهەم) لە یاسای دارستان لە هەرێمی کوردستان ژمارە (10)ی ساڵی 2012 و بۆ بەرهەم هێنانی بنێشت لە دار قەزوان ئەم ڕێنمایییە دەرکرا:

ڕێنمایی ژمارە (6)ی ساڵی 2014
تایبەت بە بەرهەم هێنانی بنێشت لە دار قەزوان

ماددەی (1):
مەبەست و واتای ئەم زاراوانەی خوارەوە لە بەرامبەریان دیاری کراوە:
بەڕێوەبەرایەتی گشتی: بەڕێوەبەرایەتی گشتی باخداری و دارستان و پاوان
بەڕێوەبەرایەتی : بەڕێوەبەرایەتی دارستان و پاوان لە پارێزگاکانی هەرێم و ئیدارە سەربەخۆکان.
بەشی دارستان و پاوان: بەشی دارستان وپاوانی لە سنووری قەزا و ناحیەکان
بەڕێوەبەرایەتی پۆلیسی دارستان : بەڕێوەبەرایەتی پۆلیسی دارستان و ژینگە لە پارێزگاکانی هەرێم و ئیدارە سەربەخۆکان.
بەڕێوەبەرایەتی ژینگە: بەڕێوەبەرایەتی ژینگە لە پارێزگاکانی هەرێم و ئیدارە سەربەخۆکان.
دار قەزوان : ئەو جۆرە درەختەیە کە بنیشتی لێ دەردەهێنرێت و (دارەبەن)یشی پێ دەووترێت.
بنێشت : ئەو ماددەیەیە کە لە دار قەزوان (دارەبەن) دەردەهێنرێت.
ماددەی (2):
یەکەم : بەمەبەستی جێ بەجێ کردنی ئەم ڕێنمایییە و سەرپەرشتی کردن و بە دواداچوونی کارە تەکنیکیەکان لە سنووری پارێزگا و پێدانی مۆڵەتی بەرهەم هێنانی بنێشت لیژنەیەکی سەرپەرشتیاری پێك دەهێنرێت لە نوێنەری ئەم بەڕێوەبەرایەتیانە:
1- بەڕێوەبەرایەتی دارستان و پاوان سەرۆك

2- بەڕێوەبەرایەتی ژینگە ئەندام

3- بەڕێوەبەرایەتی پۆلیسی دارستان ئەندام

دووەم: لەو شوێنانەی کە دار قەزوانی لێ یە و بنێشتی لێ دەکرێت لیژنەیەکی لاوەکی پێك دەهێنرێت لە نوێنەری ئەم فەرمانگانە:

1- هۆبەی دارستان وپاوان سەرۆك

2- بەڕێوەبەرایەتی پۆلیسی دارستان لە ناوچەکە ئەندام

3- بەڕێوەبەرایەتی ژینگە لە ناوچەکە ئەندام (ئەگەر فەرمانگەیان هەبوو)

4- نوێنەری یەکەی ئیداری ناوچەکە ئەندام

ماددەی (3): (پێدانی مۆڵەت)

1- مۆڵەت دەدرێت بە کەسی بەرهەم هێن لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی دارستان و پاوانی پارێزگا و ئیدارە سەربەخۆکانەوە بە متمانەکردنە سەر کۆنۆسی لیژنەی پارێزگا.

2- مۆڵەتەکە وەرزی یە.

3- نمونەی فۆرمی مۆڵەت لە لایەن بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئامادە دەکرێت.

4- خاوەن مۆڵەت دانیشتوی هەرێمی کوردستان بێت.

5- مافی سوود وەرگرتن لە دار قەزوان لەو زەویانەی کە مافی بەکارهێنانی تاکە کەسی (حق التصرف) لەسەرە بۆ خاوەن ماف دەبێت بەڵام بە مەرجی پابەند بوون بە هەموو ماددەکانی ئەم ڕێنماییە جگە لە خاڵی (5)ی ماددەی حەوتەم .

6- قەدەغەکردنی بەرهەم هێنانی بنێشت لە داری قەزوان لە سنوری ناوچەی پارێزراوە سروشتیە پێشنیار کراوەکان .

ماددەی (4): شێوازی داواکردن و جێ بەجێ کردنی کارەکارگێریەکان

1- داواکار داوایەك پێشکەش دەکات بە هۆبەی دارستان وپاوانی ناوچەکە بۆ ئەو مەبەستە کە ڕەزامەندی ئەنجومەنی گوند یان مختاری لەگەڵ دابێت لەگەڵ دیار کردنی ژمارەی دارەکان.

2- لیژنەی یەکەی ئیداری ناوچەکە پاش نۆرین و لێکۆڵینەوەی تەواوی لەسەر دەکەن لە رووی ژمارە و ئەستووری و بارودۆخی درەختەکان و هەر پێشنیارێکی تر کە پێویست بکات لەگەڵ دەربڕینی ڕای خۆیان بە ڕوونی و پێشنیار و راسپاردە ئاراستەی بەڕێوەبەرایەتی دارستان و پاوان دەکەن.

3- لیژنەی پێکهاتوو لە پارێزگا یان ئیدارە سەربەخۆکان لێکۆڵینەوەی تەواوی لەسەر دەکەن و ئینجا بڕیار دەدەن.

ماددەی (5): مۆڵەت دەدرێت بە بەرهەم هێنانی بنێشت لە دار قەزوان بەم شێوەیەی خوارەوە:

1- بە (3 - 5) ساڵ جارێك بەپێی جۆر و بارودۆخی دارەکان لە رووبەرێکی دیار کراودا.

2- لە کاتی پێویست بەڕێوەبەرایەتی بۆی هەیە ماوەی پێدانی مۆڵەت زیاتر بکات لەوەی کە لە بڕگەی (1)ی ئەم ماددەیە هاتووە بەپێی بارودۆخی دارەکان و کەش و هەوای ئەو ناوچەیە.

3- لە ناو دارستانێکدا تەنها رێگە دەدرێت بە بەرهەم هێنانی بنێشت لەو دارانەی بارودۆخیان باشە و پاش نۆرینی لە لایەن لیژنەوە بڕیاری لەسەر دەدات و درەختەکان دیاری دەکرێن.

ماددەی (6): بەم مەرجانەی لای خوارەوە رێگە دەدرێت بەسوود وەرگرتن لە دار قەزوان بەمەبەستی بنێشت کردن:

1- دەبێت ئەو کەسانەی بەو کارە هەڵدەستن شارەزابن بە شێوەیەك لە کاتی بریندارکردنی درەختەکان سەلامەتی لەبەرچاو بگرن و بریندارکردنەکان زۆر قووڵ نەبێ و تەنها لە بەشی تـوێکڵی دارەکـە ئەنجام بدرێت و نەگاتە چینی شانەی دارك (الخشب).

2- پێوستە ئەو کەرەستانەی کە بریندارکردنەوەکەی پێ ئەنجام دەدرێت بە هۆی ماددەی پاکژکەرەوە (مادة معقمة) خاوێن بکرێتەوە لە نێوان دوو درەختدا.

3- پێویستە ژمارەی (کوچەڵە)کان بگونجێت لەگەڵ بارودۆخ و ئەستووری درختەکان واتـە زیـاد لـە پێویست نەبن.

4- پاش لێکردنەوە و هەڵگرتنی بەرهەمی بنێشتەکە دەبێت بەرهەم هێن شوێنی برینەکان چارەسەر بکات بە بەکارهێنانی (شمع پارافین) یاخود بەکارهێنانی هەر ماددەیەکی تر بۆ چارەسـەرکردنی برینەکە.

ماددەی (7): رێکارە یاسایی و کارگێری یەکان:

1- دەبێت بەرهەم هێن بەڵێنامەی فەرمی بدات بە پەیوەست بوونی بە سەرجەم ئەم رێنمایانەوە لـە بەڕێوەبەرایەتی دارستان و پاوان.

2-له کاتی پەیوەست نەبوون بە ڕێنماییەکان جگـە لـە هەڵوەشـاندنەوەی مۆڵەتەکـە هـەموو ئـەو سزایانەی بەسەردا جێ بەجێ دەکرێت کە لـە یاسـای دارسـتان ژمـارە (10) سـاڵی 2012 و ڕێنماییەکانی دا هاتووە.

3- ئەو دارە بەنانەی کە کێشەی لەسەرە لیژنەی سەرپەرشتیاری بۆی هەیـە بیانخاتـە نـاو هـەراجی ئاشکرا بە پێی یاسای فرۆشتن و بەکرێ دانی مولکی دەوڵەت ژمارە (32)ی ساڵی 1986.

4- ئەگەر لیژنەی سەرپەرشتیار پێش بینی کرد کەمۆڵەت پێدان دەبێتـە هۆکـاری دروسـت بـوونی کێشەی کۆمەڵایەتی ، ئەم لیژنەیە بۆی هەیە مۆڵەت نەداتە هیچ کەس و لایەنێك.

5-بـۆ هـەر درەختێـك بـڕی (2000) دوو هـەزار دینـار وەردەگیرێـت بـە پسـولەی فـەرمی لـە بەڕێوەبەرایەتی دارستان و پاوان.

6-پێدانی کرێی پشکنین بەپێی ڕێنمای یەکانی دارایی.

ماددەی (8): بەڕێوەبەرایەتی دارستان وپاوان هەڵدەستێت بە:

1- بە کۆکردنەوەی زانیاری لەسەر دار قەزوان و بەرهەمی بنێشت لە ناوچە جیاوازەکان لە سـنووری پارێزگا یان ئیدارە سەربەخۆکاندا.

2- ئەنجام دانی کاری پێویست بۆ گواستنەوەی بەرهەمەکان.

ماددەی (9):

ئەم ڕێنماییە کاری پێدەکرێت لە ڕۆژی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی (وەقایعی کوردستان).

عبدالستار مجید قادر

وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو

هۆکاری دەرچوونی

دار قەزوان یەکێکە لەو جۆرە دارە سروشتیانەی کە لە دارستانە سروشتیەکانی کوردستان دا هەن کە دەخەملێندرێت بە نزیکەی (2-3)٪ لە کۆی ژمارەی دارە سروشتی یەکان و بە پلەی دووهەم دێت

پاش دار بەڕوو و توانایەکی بە هێزی هەیە بۆ بەرەنگاربوونەوەی دۆخی نالەبار وەك ووشکە ساڵی، بەرز بوونەوە و نزم بوونەوەی پلەی گەرما، ڕەشە با، خاکی نالەبار، بریندار بوون، و ئەو جۆرە درەختە ژمارەیەك بەرهەمی لاوەکی (فوائد الثانویة) هەیە و بنێشت یەکێکە لەو بەرهەمانەی بازرگانی پێوەدەکرێت و سەرچاوەیەکی ئابووری دانیشتوانی ئەو ناوچانەیە کە ئەو جۆرە درەختەی لێ یە. وە لە هەمان کات دا یەکێکە لە پیشە و نەریتە کۆنەکانی گەلەکەمان و بۆ ڕێکخستنی سوود وەرگرتن لەم دارە بۆ مەبەستی بەرهەم هێنانی بنێشت ئەم ڕێنماییە دەرکرا.

وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو

ژمارە : 10207 **لە** 2014/12/16

پاڵپشت بە مادەی (3) لە یاسای وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو ژمارە (6)ی ساڵی 2010 وە بەمەبەستی ڕێگە پێدان بۆ بازرگانی کردن بە کەل و پەلی کشتوکاڵ وە پێدانی ڕاوێژکاری زانستی و سەردەمیانە لە لایەن نوسینگە کشتوکاڵیەکان بە بەرهەمهێنەرانی هەرێمی کوردستان ئەم ڕێنماییانەی خوارەوە مان دەرکرد:-

ڕێنمایی ژمارە (7)ی ساڵی 2014

ڕێنمایی کردنەوەی نوسینگەی بازرگانی کردنی کەل و پەلی کشتوکاڵی و نوسینگەی ڕاوێژکاری کشتوکاڵی

ماددەی (1) : مەرجەکانی کردنەوەی نوسینگەی فرۆشتنی کەل و پەلی کشتوکاڵی .

1. دەبێت تایبەتمەند بن بە فرۆشتنی قڕکەرەکان و پەینی کیمیاوی و ئامێری کشتوکاڵی و یەدەکی پێویست و تۆی (سەوزە ومیوە) و پێداویستی هەنگ وە بە هیچ شێوەیەك نابێت مەوادی ئاژەڵی بفرۆشن.
2. پابەند بێت بە ڕێنماییەکانی وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو و پێدانی زانیاری بە لیژنەی بەدواداچونی نوسینگە و کۆمپانیا کشتوکاڵیەکان .
3. ئەو (قڕکەرو پەینی کیمیاوی) یانەی کە دەفرۆشرێت دەبێت ئەم مەرجانەی تێدابێت:

أ. ڕێگە پێدراو بێت لەلایەن وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو وە پابەند بێت بە ڕێنماییەکانی هاوردەکردن و گواستنەوە .